

Innst. S. nr. 201

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument nr. 8:49 (2007-2008)

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Åse Gunhild Woie Duesund og Ingebrigt S. Sørfonn om avvikling av formuesskatt på arbeidende kapital

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede og legge fram forslag om fritak for formuesskatt for arbeidende kapital, med virkning fra og med 1. januar 2009."

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for bakgrunnen for forslaget.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Marianne Aasen Agdestein, Alf E. Jakobsen, Rolf Terje Klungland, Torgeir Micaelsen, lederen Reidar Sandal og Eirin Kristin Sund, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Svein Flåtten, Linda C. Hofstad Helleland og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergo og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Venstre, Lars

Sponheim, viser til at representantforslaget er oversendt finansminister Kristin Halvorsen til uttalelse. Hennes svarbrev av 4. mars følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det er få land innenfor OECD-området som har formuesskatt. Land som ikke har formuesskatt, kjennetegnes imidlertid ofte ved at de i stedet har høy eiendomsskatt. Dersom en ser formuesskatt og eiendomsskatt i sammenheng, ligger Norge under gjennomsnittet.

Flertallet viser til at skatt er én av flere faktorer som har betydning for investeringer og lokalisering av virksomhet i et land. Andre viktige faktorer er tilgangen på kvalifisert arbeidskraft, nærhet til kunder og leverandører, god infrastruktur, stabile politiske forhold og veletablerte samfunnsinstitusjoner mv. Det kan synes som om det i konkurransen om investeringer landene imellom er en tendens til at land som scorer relativt dårlig på andre faktorer enn skatt, kompenserer for denne konkurranseulempen ved å redusere skattenivået. Disse landene har også gjerne et relativt lavt investeringsnivå i utgangspunktet. Norge scorer relativt godt på faktorer utenom skatt, men ligger noe over gjennomsnittet for OECD-landene på skattenivået for næringsvirksomhet.

Flertallet viser videre til at et særskilt formuesskattfritak for arbeidende kapital også må ses i lys av at kapital er et mobilt skattegrunnlag. Flertallet vil peke på at formuesskatten i utgangspunktet ikke har betydning for lønnsomheten av å investere i Norge sammenliknet med å investere i andre land. Formue som skyldes avkastning av investeringer i utlandet, skal formuesbeskattes på lik linje med investeringer i Norge.

Flertallet viser til at formuesskatten imidlertid kan ha betydning for tilgangen på kapital for investorer som er avhengig av norsk kapital. Dersom utflytting av personer med store formuer medfører at de også tar med seg deler av kapitalen, og denne ikke lar seg erstatte, vil utflytting som skyldes formuesskatten kunne ha betydning for investeringer i Norge. Det er imidlertid vanskelig å se at investorer har incentiver til å trekke seg ut av, eller unngå å investere i, lønnsomme prosjekter i Norge selv om vedkommende skulle flytte til for eksempel Sverige.

Flertallet viser videre til at en mer rettferdig fordeling er et sentralt mål for skattepolitikken. Formuesskatten er et viktig bidrag for å nå dette målet. Etter de omlegginger av formuesskatten som er foretatt i inneværende stortingsperiode, betales formuesskatten i større grad av dem som reelt har høy formue. De aller rikeste, som typisk har formuen plassert i næringsvirksomhet, ville få en betydelig skattelette med dette forslaget. Et formuesskattefritak for børsnoterte aksjer, ikke-børsnoterte aksjer, næringseiendom, driftsløsøre mv., anslås å redusere skatteinntektene med i størrelsesorden 5 mrd. kroner. Av dette ville om lag 3,1 mrd. kroner tilfalle personer som har mer enn 1 mill. kroner i bruttoinntekt. I gjennomsnitt ville skatteletten utgjøre 36 000 kroner. Personer med mer enn 3 mill. kroner i bruttoinntekt ville i gjennomsnitt få om lag 200 000 kroner i skattelette.

Flertallet vil ellers påpeke at med forslaget definisjon av arbeidende kapital, hvor blant annet aksjer og driftskapital inngår, blir det et kunstig skille i forhold til bl.a. bankinnskudd. Bankinnskudd kan være like mye arbeidende som aksjekapital siden bankinnskudd kanaliseres til produktiv virksomhet via kapitalmarkedet.

Flertallet slutter seg til Regjeringens arbeid for å videreutvikle formuesskatten. Dette innebærer at ulike typer formuer i større grad blir verdsatt likt. Dette kan gi rom for økt bunnfradrag i formuesskatten slik at flere med relativt lave formuer får mindre formuesskatt.

På denne bakgrunn tilrår flertallet at forslaget ikke vedtas.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at Norge er ett av få land som fortsatt har formuesskatt. Etter disse medlemmers syn har formuesskatten en rekke uheldige langsiktige virkninger for sparing og investering og er et direkte hinder for å stimulere til et nyskapende Norge. Ikke minst øker formuesskatten unødvendig skattebelastningen på mange nystartede bedrifter. Dette sammenholdt med Regjeringens såkalte aktive næringspolitikk, som i all hovedsak går ut på å øke det statlige eierskapet i

norsk næringsliv, gjør at vi får en utvikling som ikke stimulerer til et spredt norsk eierskap i norsk næringsliv, men en eierskapspolitikk som favoriserer offentlig og utenlandsk eierskap.

Disse medlemmer viser til intensjonen i den skattereformen som regjeringen Bondevik II fikk vedtatt, hvor formuesskatten gradvis skulle fjernes som en motpost til innføring av utbyttebeskatning. Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen ikke følger opp dette.

Disse medlemmer mener at formuesskatten på sikt må fjernes helt. En avvikling av formuesskatten bør derfor etter disse medlemmers syn skje slik den forrige regjering la opp til; gjennom reduserte satser og høyere bunnfradrag.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for en gradvis avvikling av formuesskatten."

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre vil subsidiært støtte forslaget fra Kristelig Folkeparti om avvikling av formuesskatt på arbeidende kapital og mener at en gjennomføring av dette i kombinasjon med økte bunnfradrag og reduserte satser vil bidra til å stimulere til økt privat eierskap i norsk næringsliv.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at i forbindelse med den nye skattereformen var fjerning av formuesskatten en viktig forutsetning for innføringen av utbytteskatt. Begrunnelsen var at et slikt skifte i vektleggingen av kapitalbeskatningen fra formue til inntekt ville bringe de norske reglene nærmere skatteleggingspraksis i andre land. Disse medlemmer viser til at det blant de 30 landene i OECD nå bare er Frankrike, Spania, Sveits og Norge som fortsatt har formuesskatt. Ingen land har formuesskatt som slår inn på så lavt nivå som i Norge. Disse medlemmer viser til at den særnorske formuesskatten skaper ulike rammevilkår og medfører at det blir billigere å eie norsk industri fra utlandet enn fra Norge. Hvilke konsekvenser dette medfører på lengre sikt i forhold til hvem som vil være eiere av norsk næringsliv, gir grunnlag for bekymring.

Disse medlemmer mener derfor at den særnorske formuesskatten snarest bør avvikles fullt ut. Når det gjelder forslaget fra Kristelig Folkeparti om å avvikle formuesskatten for arbeidende kapital og beholde den for privat formue, er disse medlemmer noe i tvil om hvor mye problematikk som vil oppstå ved en slik avgrensning og hvor mange som vil

tilpasse seg en slik endring med de kontrollutfordringer det medfører.

Disse medlemmer støtter likevel forslaget om avvikling av formuesskatten på arbeidende kapital fordi disse medlemmer ser på dette som et skritt i riktig retning. En naturlig oppfølging, dersom dette forslaget får flertall, er derfor også å fjerne formuesskatten på privat formue i neste omgang.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti er overrasket over at regjeringspartiene i diskusjonen om formuesskatt tilsynelatende ser fullstendig bort fra de uheldige effektene denne formen for skattlegging kan ha for verdiskaping i næringslivet, og samtidig med åpne øyne aksepterer at offentlige eierskap og eiere med bosted utenfor Norge får klart bedre skattemessige betingelser for å investere i norske bedrifter enn norske private eiere.

Dette medlem er enig med Regjeringen i at målene for skatte- og avgiftspolitikken må være å sikre inntekter til fellesskapet, bidra til rettferdig fordeling og et bedre miljø, fremme sysselsettingen i hele landet, og bedre økonomiens virkemåte. Det er vel kjent at en ved den praktiske utformingen av skattepolitikken må avveie de enkelte målene mot hverandre. En økning av marginalsatten vil for eksempel ha isolert sett positive fordelingsvirkninger, men samtidig svekke sysselsetningsmotivet, og har derfor vært uaktuell politikk i denne stortingsperioden til og med for den rød-grønne regjeringen. Dette medlem synes det er påfallende at regjeringspartiene ikke ønsker å vurdere effekten av formuesskatten opp mot de samlede målene for skattepolitikken, slik de gjør når det gjelder skatt på inntekt.

Dette medlem understreker at det ikke foreslås å avvikle all formuesskatt, men formuesskatt på kapital benyttet innenfor verdiskapende virksomhet over hele landet. Forslaget er i tråd med hva ett av regjeringspartiene selv har ment, og foreslått tidligere. Dette medlem mener at formuesskatt må opprettholdes på privat eid formue som ikke er knyttet til næringsvirksomhet. Dette medlem er innforstått med at provenyeffekten av å avvikle all formuesskatt på arbeidende kapital er betydelig, og at en slik avvikling derfor må skje gradvis.

Dette medlem vil for øvrig peke på at Sverige inntil nylig har hatt et skille mellom næringsformue og annen formue, og hatt fritak for formuesskatt på næringsformue, for øvrig etter forslag fra en sosial-

demokratisk regjering. Selv om det er forskjeller mellom det norske og svenske skattesystemet som gjør at den tidligere svenske ordningen ikke er direkte overførbart til norske forhold, viser dette likevel at dersom det er politisk vilje til stede, bør en kunne innføre et slikt skille i Norge.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede og legge fram forslag om fritak for formuesskatt for arbeidende kapital, med virkning fra og med 1. januar 2009."

Komiteens medlem fra Venstre deler ikke forslagsstillernes syn om at det første skritt på veien bør være en avvikling av formuesskatt på arbeidende kapital.

Dette medlem deler finansministerens syn på at det er kunstig å skille mellom såkalt arbeidende kapital og annen kapital i formuesskatten, og at det er vanskelig å finne en holdbar definisjon av hva som skal anses som mer arbeidende kapital enn annen kapital. Dette var også holdningen til den forrige regjering.

Dette medlem viser til brev fra finansministeren datert 12. mars 2008, hvor det framgår at en med det samme proveny som en avvikling av formuesskatten på arbeidende kapital kan sette innslagspunktet i formuesskatten til et sted mellom 1 og 1,6 mill. kroner, avhengig av hvilke modeller som velges. Dette medlem mener at dette er en mer målrettet framgangsmåte – som både ivaretar mange av de bedrifter forslagsstillerne og Alliansen for norsk privat eierskap er opptatt av, men som også skjermer mange minstepensjonister og andre med relativt sett liten inntekt fra formuesskatt.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for en gradvis avvikling av formuesskatten.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen utrede og legge fram forslag om fritak for formuesskatt for arbeidende kapital, med virkning fra og med 1. januar 2009.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

Syversen, Åse Gunhild Woie Duesund og Ingebrigt S. Sørfohn om avviking av formuesskatt på arbeidende kapital – vedtas ikke.

vedtak:

Dokument nr. 8:49 (2007-2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav

Oslo, i finanskomiteen, den 24. april 2008

Reidar Sandal

leiar

Heikki Holmås

ordførar

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 4. mars 2008

Dokument nr. 8:49 (2007-2008) Forslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Åse Gunhild Woie Duesund og Ingebrigt S. Sørfonn

Jeg viser til brev 14. februar 2008 vedlagt ovennevnte dokument til uttalelse. I forslaget bes Regjeringen om å utrede og legge fram forslag om fritak for formuesskatten for arbeidende kapital, med virkning fra og med 1. januar 2009.

Forslagsstillerne viser til at de aller fleste OECD-landene har avskaffet formuesskatten. Det er riktig at det er få land innenfor OECD-området som har formuesskatt. Land som ikke har formuesskatt, kjenne- tegnes imidlertid ofte av at de i stedet har høyere eiendomsskatt. Dersom en ser formuesskatt og eiendomsskatt i sammenheng, ligger Norge under gjennomsnittet.

Forslagsstillerne tar til orde for å innføre et formuesskattefritak for såkalt arbeidende kapital. Et slikt fritak har vært foreslått en rekke ganger tidligere, og sist i en rapport utarbeidet av NHO, HSH, Bedriftsforbundet, Norges Bondelag m.fl. i januar d.å. Forslagsstillerne viser også til sistnevnte rapport. Forslagsstillerne begrunner et fritak for formuesskatt for arbeidende kapital bl.a. med at dette vil ta bort en skattediskriminering som norske private eiere har relativt til offentlige eiere og utenlandske eiere, og dermed stimulere til nasjonal privat eierskap.

Skatt er én av flere faktorer som har betydning for investeringer og lokalisering av virksomhet i et land. Andre viktige faktorer er tilgangen på kvalifisert arbeidskraft, nærhet til kunder og leverandører, god infrastruktur, stabile politiske forhold og veletablerte samfunnsinstitusjoner mv. Det kan synes som om det i konkurransen om investeringer landene imellom er en tendens til at land som scorer relativt dårlig på andre faktorer enn skatt, kompenserer for denne konkurranseulempen ved å redusere skattenivået. Disse landene har også gjerne et relativt lavt investeringsnivå i utgangspunktet. Norge scorer relativt godt på faktorer utenom skatt, men ligger noe over gjennomsnittet for OECD-landene på skattenivået for næringsvirksomhet.

Forslagsstillerne viser videre til at et særskilt formuesskattefritak for arbeidende kapital også må ses i lys av at kapital er et mobilt skattegrunnlag. Jeg vil peke på at formuesskatten i utgangspunktet ikke har betydning for lønnsomheten av å investere i Norge sammenliknet med å investere i andre land. Formue som skyldes avkastning av investeringer i utlandet,

skal formuesbeskattes på lik linje med investeringer i Norge.

Formuesskatten kan imidlertid ha betydning for tilgangen på kapital for investorer som er avhengig av norsk kapital. Dersom utflytting av personer med store formuer medfører at de også tar med seg deler av kapitalen, og denne ikke lar seg erstatte, vil utflytting som skyldes formuesskatten kunne ha betydning for investeringer i Norge. Det er imidlertid vanskelig å se at investor har incentiver til å trekke seg ut av, eller unngå å investere i, lønnsomme prosjekter i Norge selv om vedkommende skulle flytte til for eksempel Sverige.

Forslagsstillerne viser til at det ikke kan være noe vesentlig argument mot fritak for formuesskatt på arbeidende kapital at gjenværende formuesskatt blir betalt av en spesiell gruppe skattytere (i hovedsak pensjonister med gjeldfri bolig og bankinnskudd), siden ingen vil betale mer formuesskatt enn tidligere. Hovedpoenget i denne sammenheng er imidlertid hensynet til skattemessig likebehandling av skattytere uavhengig av hvordan formuen er sammensatt. Et fritak for arbeidende kapital vil dessuten ha svært dårlige fordelingsvirkninger.

De aller rikeste, som typisk har formuen plassert i næringsvirksomhet, ville få en betydelig skattelette. Et formuesskattefritak for børsnoterte aksjer, ikke-børsnoterte aksjer, næringseiendom, driftsløse mv., anslås å redusere skatteinntektene med i størrelsesorden 5 mrd. kroner. Av dette ville om lag 3,1 mrd. kroner tilfalle personer som har mer enn 1 mill. kroner i bruttoinntekt. I gjennomsnitt ville skattelettelsen utgjøre 36 000 kroner. Personer med mer enn 3 mill. kroner i bruttoinntekt ville i gjennomsnitt få om lag 200 000 kroner i skattelette. Forslagsstillerne redegjør ikke for hvordan provenytapet av forslaget skal dekkes inn.

Det er også kunstig å skille mellom såkalt arbeidende kapital og annen kapital i formuesskatten. Bankinnskudd kan være like mye "arbeidende" som aksjekapital siden bankinnskudd kanaliseres til produktiv virksomhet via kapitalmarkedet. Det ville være svært vanskelig å finne en holdbar definisjon av hva som skal anses som mer arbeidende kapital enn annen kapital. I stedet for å uthule formuesskatten på denne måten vil Regjeringen arbeide for å forbedre formuesskatten gjennom å sikre at ulike typer formuer i større grad blir verdsatt likt. Dette kan gi rom for økt bunnfradrag i formuesskatten, slik at flere med relativt lave formuer får mindre formuesskatt.

